

DONDERDAG **FILMDAG**

Bloodywood

EXPOSITIE VAN UITZINNIG GRUWELIJKE **GHANESE** FILMPOSTERS IN DE KUNSTHAL

Anaconda (1997)

Bewerking Studio V

Becoming Meryl Streep

BIOGRAFIE OVER ACTRICE MET DE MEESTE OSCARNOMINATIES **PAG 8**

Ruiken is verlangen

OVER DE FIJNE KNEEPJES VAN DE GEURMARKETING **PAG 12**

Pak die boodschap in

DE INSPIRATIEBRON VAN FRANK LAMMERS, REGISSEUR **PAG 14**

Film

TENTOONSTELLING AFFICHES UIT WEST-AFRIKA

Mr Brew Art

Mr Brew Art

T-Brew Art

Voordat de tv in Ghanese huishoudens doordrong, werden films in kleine bioscoopjes aangeprezen met uitzinnige, handgeschilderde posters. Een selectie is nu te zien in Rotterdam.

Door Pauline Kleijer

Horrorpromo

Mannen met schildpadhoofden, vrouwen die monsterlijke baby's baren, bloedेरige onthoofdingen, bankbiljetten spuwende zombies, de muren van de Rotterdamse Kunsthal hangen er vol mee. Ruim negentig Ghanese film posters zijn te zien op de tentoonstelling *Bloodywood*. Het zijn unieke exemplaren, elk met de hand geschilderd, met afbeeldingen die weinig aan de verbeelding overlaten. Typend is de poster die de film *Scores to Settle* aanprijst. Een vrouw met een slangenlichaam domineert het beeld, terwijl rechts onderin een nog nabloedende man met een mes van zijn penis is ontdaan. In de lichtgele achtergrond zijn letters zichtbaar die het materiaal verraden waar de poster op is geschilderd: een lege meelzak, binnenstebuiten gekeerd en losgeknipt.

De affiches in de Kunsthal, toch al een tamelijk overdonderend geheel,

vormen nog maar een fractie van de complete collectie van de 52-jarige verzamelaar Mandy Elsas. Voor zijn Amsterdamse winkel De Emaillikeizer, een bazaar met geëmailleerde huishoudspullen en West-Afrikaanse gebruiksartikelen, reisde Elsas in 1999 voor het eerst naar Ghana. Daar werd hij direct gegrepen door de felgekleurde, fantasierijke posters in het straatbeeld.

Het typisch Ghanese filmpromotiemateriaal bleek op dat moment al op zijn retour te zijn: de kleine buurtbioscoop, waar populaire films op een televisie werden vertoond, werd door de toegenomen welvaart ingehaald door de thuisbioscoop. Flets drukwerk verdrong het handgeschilderde affiche. Elsas reddde tijdens zijn reizen zo veel mogelijk geschilderde posters van de ondergang en heeft er tegenwoordig zo'n 750 in zijn bezit.

Ze geven een fantastisch beeld van het type films dat populair was in

WIL
CAI
De
tus
lië,
Tijc
de
ger
zijn
rt
06.
her
UK
Tijc
the
Bou
Is l
lan
18.
18.
18.
19.
19.
19.
20.
lan
do
en
ve
ve
do
ba
20.
Re
do
ho
m
de
les
aa
21.
Su
tu
22.
wa
ke
23.
00
A
18
jo
Tr
se
re
te
e
0
O
al
h
at
S
T
17
16
16
T
C
n
d
2
T
ir
L
0

Voodoo en verlossing

Het is bijna onmogelijk niet nieuwsgierig te worden naar de films achter de kleurrijke, curieuze Ghanese posters in de Kunsthal. Het Rotterdamse museum organiseert daarom twee filmmiddagen, op

zaterdag 16 en zaterdag 23 juli om 15.00 uur. Welke titels vertoond gaan worden, is nu nog niet bekend, maar het zullen Ghanese of Nigeriaanse films zijn - ongetwijfeld vol wraakgoden, voodoo en verlossing.

T-Brew Art

Mr Brew Art

Mr Brew Art

West-Afrika: actiefilms uit Hollywood, vechtfilms uit Hongkong, muzikale melodrama's uit Bollywood, maar vooral ook films uit de regio, met lokale sterren en bizarre verhalen die een groot publiek aanspreken. Zowel in Ghana als in Nigeria kende de filmproductie sinds de opkomst van de videofilm een enorme groei; de productiekosten waren laag en door de films te laten rondreizen langs de vele kleine, provisorische bioscoopjes, wisten de makers eraan te verdienen. Zo kwamen in beide landen, waar voorheen nauwelijks films werden gemaakt, plotseling honderden titels per jaar op de markt.

Eén poster volstond meestal om publiek te trekken voor een openluchtzaaitje met een paar bankjes en stoelen. De afbeelding op die poster moest natuurlijk wel de aandacht trekken. Vandaar de nadruk op de man die in een gier verandert of op de vrouw met reusachtige borsten -

het resultaat van een vloek van de goden. Zelfs de Ghanese posters van Hollywoodfilms, waarvan er ook een aantal in de Kunsthal hangen, zijn een stuk schokkender dan hun westerse tegenhangers. Zo wordt hoofdrolspeelster Jennifer Lopez op de poster voor griezelfilm *Anaconda* (1997) volledig gemangeld door een mantslange wurgslang, waar het originele affiche slechts een paar slangenogen toonde.

'Eigenlijk zijn de posters boeiender dan de films', vindt Mandy Elsas. Hij zag in de loop der jaren wel een aantal Ghanese films, maar ze wisten niet dezelfde passie bij hem op te roepen als de affiches en de kunstenaars erachter, die hij vaak wist op te sporen en met wie hij een band opbouwde. 'Het mooie van die posters vind ik dat ze bepaalde grenzen overschrijden. Het gaat voorbij ons westerse denken, het is niet te volgen allemaal. Het overstijgt onze fantasie.'

Elsas is geen wetenschapper, bena-

drukt hij. 'Ik ben meer een man van de straat, net zoals de kunstenaars die de posters maken.' Voor meer inzicht in de films achter de affiches benaderde hij hoogleraar religiewetenschap Birgit Meyer, die zich als cultureel antropoloog al eerder in de West-Afrikaanse cinema verdiepte. Meyer maakte voor de tentoonstelling een aantal filmbeschrijvingen en leverde ook een bijdrage aan het boek dat Elsas in eigen beheer publiceerde. *Bloodywood*, heet de fraaie, omvangrijke catalogus, net als de tentoonstel-

Marihuana roken hielp weleens om inspiratie te krijgen, vertelt een van de kunstenaars

ling, een eigen variatie op de bijnamen voor de Ghanese en Nigeriaanse filmproductie, Ghallywood en Nollywood.

De nadruk op het occulte in de Ghanese en Nigeriaanse films, schrijft Meyer, heeft te maken met een hoogst eigen kijk op de strijd tussen goed en kwaad. In een Ghanese film is het normaal dat een man de vorm van een slang aanneemt, waarna hij copuleert met een vrouw die vervolgens bankbiljetten begint over te geven en uiteindelijk, na het ophoesten van nog een paar muntstukken, een pijnlijke dood sterft. Christelijke waarden overwinnen doorgaans in dit type film, maar zwarte magie en bovennatuurlijke verschijnselen spelen een belangrijke rol.

De films zijn dus echt zo uitzinnig als de posters suggereren, al kwam het ook wel voor dat de kunstenaars de boel een beetje aandikten. Niet al-

tijd zagen ze de film die ze moesten promoten; soms baseerden ze zich op een korte samenvatting. Marihuana roken hielp ook wel eens om inspiratie te krijgen, vertelt een van de kunstenaars in het boek *Bloodywood*.

Nu de markt voor handgeschilderde posters in Ghana is ingestort, moeten de affichekunstenaars rond zien te komen van ander werk. Voor verzamelaar Elsas vormt de tentoonstelling niet alleen maar een beeld van een verdwenen tijdperk, hij hoopt dat het de makers nieuwe opdrachten gaat opleveren. Daarom zette hij al hun contactgegevens in de catalogus, vertelt hij. 'Het is soms schrijnend om te zien hoe moeilijk ze het hebben. Ik wil kijken of ik ze aan nieuw werk kan helpen. Wie weet wat hieruit voortkomt.'

Bloodywood, t/m 11/9 in de Kunsthal in Rotterdam. De gelijknamige catalogus bevat 200 afbeeldingen en achtergrondinformatie, 54,95 euro.